

Γεμίζει φαβέλες ο πλανήτης των φτωχών

ΜΑΡΙΑ ΑΔΑΜΙΔΟΥ - ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΚΑΤΣΑΡΟΥ

Με ραγδαίους ρυθμούς αυξάνεται τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των ανθρώπων που ζουν σε παραγκουπόλεις, οι οποίες, σύμφωνα με τον ΟΗΕ, το 2030 θα αριθμούν πάνω από 2 δισ. κατοίκους

Σε «πλανήτη των παραγκουπόλεων» θα εξελιχθεί η Γη μέχρι το 2030, καθώς σύμφωνα με στοιχεία του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών Στέγασης (UN-Habitat), δύο δισ. άνθρωποι θα ζουν σε παραγκουπόλεις, κυρίως στην Ασία και την Αφρική, χωρίς πρόσβαση σε πόσιμο νερό, τουαλέτες και πολιορκούμενοι από την ασιτία, τις ασθένειες, όπως το AIDS, και την εγκληματικότητα.

Μέχρι πριν από μερικά χρόνια, η κυβέρνηση της Κένυας δεν παραδεχόταν καν την ύπαρξη της γιγάντιας παραγκούπολης, η οποία στον χάρτη εμφανιζόταν ως κενή έκταση. Η ζοφερή αυτή πρόβλεψη για το μέλλον των μεγάλων αστικών κέντρων βασίζεται στα στοιχεία που προκύπτουν από τη ραγδαία αύξηση τα τελευταία 15 χρόνια των παραγκουπόλεων: το 1990, σε αυτές ζούσαν 715 εκατ. άνθρωποι, το 2000 ο αριθμός τους αυξήθηκε στα 912 εκατ. και σήμερα αγγίζει το ένα δισ., δηλαδή σχεδόν ένας κάτοικος πόλης στους τρεις ζει σε παραγκούπολη.

Η Κιμπέρα, όπως αποκαλείται η μεγαλύτερη παραγκούπολη της Αφρικής, είναι η πιο πυκνοκατοικημένη από τις 200 που περιτριγυρίζουν την πρωτεύουσα της Κένυας Ναϊρόμπι.

Τα αίτια. Η αύξηση οφείλεται κυρίως στην αύξηση του πληθυσμού και την αστυφιλία στον αναπτυσσόμενο κόσμο, όπου οι άνθρωποι φεύγουν από τις συχνά ρηγμαμένες από λιμό, ανυδρία και εμφύλιες συρράξεις επαρχίες, για να αναζητήσουν μία καλύτερη ζωή, ακόμα κι αν αυτή «στοιβάζεται» σε μία παραγκούπολη.

Ως το 2030, σύμφωνα με τον ΟΗΕ, 5 δισ. από τα 8,1 δισ. θα ζουν σε πόλεις κι όπως προειδοποιεί ο Οργανισμός, που έχει θέσει ως στόχο να μειωθούν 700 εκατ. οι κάτοικοι των παραγκουπόλεων ως το 2020, αν οι κυβερνήσεις δεν λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να

ανακοπεί το κύμα της αστυφιλίας, τα πιο δυσόικωνα σενάρια που αφορούν στη διαβίωση και την επιβίωση σε παραπήγματα θα γίνουν πραγματικότητα.

Ηδη, οι κάτοικοι των παραγκουπόλεων ζουν σε άθλιες συνθήκες. Σχολεία, πρόσβαση σε πόσιμο νερό και ηλεκτρικό, δρόμοι, υπόνομοι, κέντρα υγείας και σχολεία είτε υπολειτουργούν είτε δεν υπάρχουν καν. Τέσσερα στα δέκα παιδιά που ζουν στις παραγκουπόλεις σε χώρες όπως το Μπαγκλαντές, η Αιθιοπία, η Αϊτή, η Ινδία, το Νεπάλ και ο Νίγηρας είναι υποσιτισμένα, παιδιά παραγκουπόλεων της Αιγύπτου ή της Γουατεμάλας έχουν μικρότερες πιθανότητες να τελειώσουν το Δημοτικό απ' ό,τι τα παιδιά που ζουν σε κανονικές πόλεις στις ίδιες χώρες.

Επίσης, τα παιδιά αυτά έχουν περισσότερες πιθανότητες να πεθάνουν από πνευμονία, ελονοσία, διάρροια, ιλαρά και AIDS εξαιτίας της απουσίας εγκαταστάσεων υγιεινής, απουσία που χαρακτηρίζεται ως «σιωπηλό τσουνάμι» από τους αξιωματούχους του ΟΗΕ.

Εξάλλου, έρευνες -πρόσφατα πραγματοποιήθηκε μία σχετική στις φαβέλες του Ρίο ντε Τζανέιρο- έχουν δείξει πως οι άνθρωποι που ζουν σε παραγκουπόλεις έχουν μικρότερες πιθανότητες να βρουν δουλειά, ακόμα κι από αυτούς που ανήκουν σε κάποια μειονότητα.

Οι μεγαλύτεροι πληθυσμοί παραγκουπόλεων βρίσκονται στην Ασία (581 εκατ.), στην υποσαχάρια Αφρική (199 εκατ.), όπου σημειώνεται και ο μεγαλύτερος αριθμός ανάπτυξης των παραγκουπόλεων κατά 4,53%, και η Λατ. Αμερική και Καραϊβική με 134 εκατομμύρια.

ΚΙΜΠΕΡΑ, ΝΑΪΡΟΜΠΙ

Εφιαλτικό παρόν, ζοφερό μέλλον

Λίγα χιλιόμετρα έξω από το κέντρο του Ναϊρόμπι, ένας ατελείωτος λαβύρινθος από καλύβες, χωμάτινα σοκάκια και κανάλια γεμάτα βρώμικα απόνερα είναι το μέρος όπου «θάβονται» τα όνειρα ενός εκατομμυρίου ανθρώπων και αποτελεί μια πρόγερση για το μέλλον της ανθρωπότητας. Η Κιμπέρα, όπως αποκαλείται η μεγαλύτερη παραγκούπολη της Αφρικής και η πιο πυκνοκατοικημένη από τις 200 που περιτριγυρίζουν την πρωτεύουσα της Κένυας, αναπτύσσεται κατά 5% κάθε χρόνο. Περίπου 100.000 άνθρωποι στοιβάζονται σε κάθε τετραγωνικό χιλιόμετρο. Εκεί καταφεύγουν νέοι και οικογενειάρχες από την αφρικανική επαρχία, αναζητώντας δουλειά και καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Ακόμη και οι παράγκες της Κιμπέρα είναι καλύτερες από την ανυπαρξία ελπίδας για ένα καλύτερο αύριο στα μαραζωμένα χωριά της «Μαύρης Ηπείρου». Από ψηλά διακρίνει κανείς τις σιδηροδρομικές γραμμές που χωρίζουν δύο κόσμους: το Ναϊρόμπι, με τους ουρανοξύστες και το γκολφ κλαμπ, και την Κιμπέρα, με τους δαιδαλώδεις δρόμους που δεν έχουν ούτε ονομασία. Μέχρι πριν από μερικά χρόνια, η κυβέρνηση δεν παραδεχόταν καν την ύπαρξη της γιγάντιας παραγκούπολης, η οποία στον χάρτη εμφανιζόταν ως κενή έκταση στις παρυφές της πρωτεύουσας.

Η οικονομία του Ναϊρόμπι στηρίζεται όμως στην αδιάκοπη ροή νέων, φθηνών εργατικών χεριών στην Κιμπέρα, όπου -μαζί με τη Μομπάσα- απορροφάται το 80% της πληθυσμιακής αύξησης της χώρας. Καθημερινά πλήθος κόσμου φεύγει από την παραγκούπολη με το φθαρμένο του κοστούμι και τον φθινό χαρτοφύλακα ανά χείρας, για να δουλέψει στο κέντρο του Ναϊρόμπι, όπως και εργάτες πάσης ειδικότητας.

Οι παραγκουπόλεις, εξάλλου, αποτελούν μια ανεξάντλητη πηγή εσόδων για διεφθαρμένους κρατικούς αξιωματούχους, οι οποίοι ζητούν χρήματα για τη χρήση γης ή οικήματος από τους

νεοφερμένους, χωρίς ωστόσο να τους δώσουν οποιοδήποτε πιστοποιητικό ιδιοκτησίας ή έστω, ενοικίασης.

Αποκούμπι η πίστη. Η μόνη διέξοδος για τους εξαθλιωμένους κατοίκους της Κιμπέρα είναι η κυριακάτικη λειτουργία και ο αθλητισμός. Ο 37χρονος ιερέας του καθεδρικού, Ρίτσαρντ Ορια, αναγνωρίζει ότι η θρησκευτική λατρεία είναι μια απόδραση από τη σκληρή πραγματικότητα, ωστόσο στηλιτεύει όσους εκμεταλλεύονται τη θρησκεία για να «αποκοιμίζουν» τον λαό.
«Πολλοί λένε ότι όλα είναι στο χέρι του Θεού και ότι κανείς δεν μπορεί να αλλάξει κάτι. Αυτό είναι βολικό και γι' αυτό έχουν επιτυχία εδώ στα μέρη μας πολλές αιρετικές εκκλησίες. Οι δικές μας ομάδες, αντιθέτως, προσπαθούν να κινητοποιήσουν τους ανθρώπους να πάρουν την τύχη και το μέλλον τους στα χέρια τους» εξηγεί.

Παράγκες παντού

Εκτός από τις περιοχές στον χάρτη, άλλες μεγάλες παραγκουπόλεις υπάρχουν στο Ναϊρόμπι της Κένυας (με 2,5 εκατ.), στο Κάιρο της Αιγύπτου (6 εκατ.), ενώ στο Μεξικό οι περισσότερες παραγκουπόλεις βρίσκονται στην πρωτεύουσα (πάνω από 9 εκατ.).

Το πιλοτικό πρόγραμμα του ΟΗΕ

Διέξοδος στα προβλήματα της καθημερινότητας δίνει και το μποξ, και μάλιστα ένας αθλητής από την Κιμπέρα κατάφερε να φτάσει στους Ολυμπιακούς του Πεκίνου. *«Οι νέοι εδώ έχουν μέσα τους τόση οργή και απογοήτευση, η οποία, αν διοχετευτεί σωστά, μπορεί να τους μετατρέψει σε άριστους μποξέρ»* τονίζει ένας προπονητής. Ωστόσο, οι περισσότεροι νέοι επιλέγουν τη συμμετοχή σε συμμορίες, την παρανομία και το έγκλημα. Οι συνθήκες ζωής στην Κιμπέρα έχουν κινήσει το ενδιαφέρον των Ηνωμένων Εθνών, που μέσω του προγράμματος στέγασης και τη βοήθεια πολλών ανθρωπιστικών και ιατρικών οργανώσεων, προσπαθούν να δημιουργήσουν ένα καλύτερο παρόν. Τα πράγματα, όμως, είναι αρκετά δύσκολα. Αφενός οι παράγκες είναι χτισμένες πάνω σε συντρίμια και το έδαφος είναι ασταθές και αφετέρου η κλοπή είναι τόσο συνηθισμένη, ώστε, όταν κάποιος χτίζει, επιβάλλεται να κοιμάται πάνω στα υλικά που έχει προμηθευτεί για να μην κάνουν «φτερά». Γι' αυτό ο ΟΗΕ επιχειρεί να βοηθήσει τους κατοίκους της παραγκούπολης σε πολλαπλά επίπεδα, ξεκινώντας με έργα υποδομής, όπως η υδροδότηση, η ηλεκτροδότηση και η οδοποιία, και αργότερα να προχωρήσει στην ανέγερση κατοικιών. Το ενδιαφέρον του ΟΗΕ δεν είναι καθαρά ανθρωπιστικό και θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πείραμα για την εξεύρεση λύσης σε ένα πιεστικό πρόβλημα: μέσα στα επόμενα χρόνια οι μισοί αστοί του πλανήτη θα ζουν σε ανάλογες παραγκουπόλεις. Και τότε η κατάσταση θα είναι ακόμη πιο εφιαλτική.

Βραζιλία

Στο Ρίο ντε Τζανέιρο βρίσκονται οι περισσότερες παραγκουπόλεις - φαβέλες, περίπου 50, με μεγαλύτερη το Μπεριμπάου. Οι Αρχές της πόλης σκοπεύουν να χτίσουν τείχη ύψους 3,5 μέτρων γύρω από τις φαβέλες προκειμένου να σταματήσει, όπως ισχυρίζονται, η επέκταση των παραγκουπόλεων προς το φυσικό περιβάλλον.

Ινδία

158,4 εκατομμύρια Ινδοί ζουν σε παραγκουπόλεις. Οι περισσότεροι βρίσκονται στο Μουμπάι. Η μεγαλύτερη παραγκούπολη της πόλης και η δεύτερη μεγαλύτερη της Ασίας, είναι το Νταράβι με 1 σχεδόν εκατ. κατοίκους. Επεται το Νέο Δελχί με το 18,9% των κατοίκων του να ζει σε παραγκουπόλεις, συνολικά 8 εκατ. κάτοικοι.

Μπαγκλαντές

Οι μεγαλύτερες παραγκουπόλεις βρίσκονται στην πρωτεύουσα Ντάκα με συνολικά 9 εκατ.

κατοίκους. Χαρακτηριστικό γνώρισμα των πόλεων αυτών είναι οι αυτοσχέδιες «κρεμαστές τουαλέτες», υπερυψωμένα δηλαδή παραβάν από μπαμπού στις όχθες των ποταμών.

Συνολικά, πάνω από 100.000 παιδιά πεθαίνουν κάθε χρόνο στη χώρα από διάρροια εξαιτίας των μολυσμένων νερών.

Νιγηρία

Το 80% του αστικού πληθυσμού της χώρας, ποσοστό που αντιστοιχεί σε 41,6 εκατ. ζει σε παραγκουπόλεις. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, στο Λάγος 8 εκατ. άνθρωποι ζουν κάτω υπό τέτοιες συνθήκες.

Κονγκό

Στην Κινσάσα ζουν σε παραγκουπόλεις 6 εκατ. άνθρωποι, χωρίς ηλεκτρικό, πόσιμο νερό και αποχετεύσεις, ενώ στη Ζιμπάμπουε, στην παραγκούπολη της πρωτεύουσας Χαράρε, 1.300 άνθρωποι μοιράζονται μία τουαλέτα τούρκικου τύπου.

Πηγή [έθνος](#)